

DÜNYA SU YILI

Hazırlayan: Ecz.A. Oktay Demirkan

Bugün dünya nüfusunun beşte biri su kaynaklarının yanlış kullanımı, kirlilik gibi nedenlerden sağlıklı, temiz ve içilebilir suya sahip değildir. Yaklaşık 1.3 milyar insan su sıkıntısı çekmekte ve gelecek 25 yılda bu sayının en az 2 katına çıkacağı sanılmaktadır. 2.5 milyara yakın insan, su kaynaklı hastalıklara karşı korunamamakta ve sonuçta her yıl dünyada yaklaşık 5 milyon kişi bu nedenle ölmektedir.

Bir söz vardır; Bir şeyin çok fazla olduğunu anlatmak için 'dünya kadar' deriz. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki dünyamız artık dünya kadar değil. Bu arada tüm doğal kaynaklar gibi canlılar için yaşamın temel kaynağı olan su da giderek tükenmekte.

Dünyamızın %70'inin sularla kaplı olmasına karşın, bunun %97'si deniz ve okyanuslardaki tuzlu sular dan oluşmaktadır. Kalan %3'ü ise tatlı su olup bunun da %70'i buzullarda bulunmakta, geri kalanı ise yer üstü ve yer altı sularını oluşturmaktadır.

Bugün dünya nüfusunun beşte biri su kaynaklarının yanlış kullanımı, kirlilik gibi nedenlerden dolayı sağlıklı, temiz ve içilebilir suya sahip değildir. Yaklaşık 1.3 milyar insan su sıkıntısı çekmekte ve gelecek 25 yılda bu sayının en az 2 katına çıkacağı sanılmaktadır. 2.5 milyara yakın insan, su kaynaklı hastalıklara karşı korunamamakta ve sonuçta her yıl dünyada yaklaşık 5 milyon kişi bu nedenle ölmektedir.

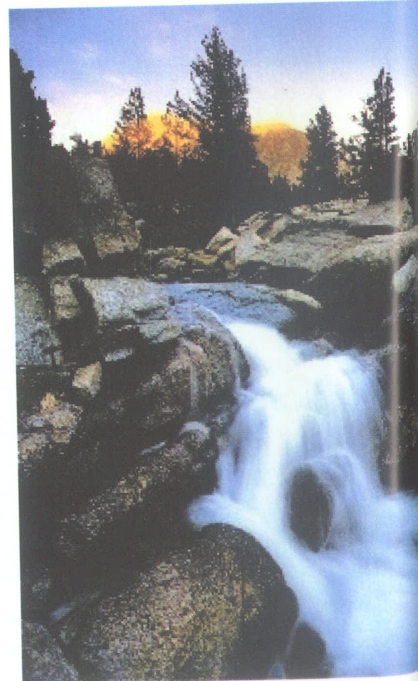
2003 yılı Birleşmiş Milletler tarafından su sorunlarını gündeme getirmek amacıyla '**Dünya Su Yılı**' olarak ilan edildi. Ne yazık ki yaşamsal önemine karşın, suyun kullanımına yeterince özen gösterilmemekte, önlemlerin yetersizliği sonucu su daha kullanılmadan kirlenmektedir. Üstelik aşırı kullanım, sulak alanların kurutulması ve belki de en önemlisi su kullanımındaki bilinçsizlik her geçen gün artarak sürmektedir.

Yirminci yüzyılda sanayileşme ve hızlı nüfus artışı, suya olan istemin artmasına, ancak su kaynaklarının da hızla kirlenmesine neden olmuştur. Öte yandan artan nüfusun beslenmesi için daha fazla alanın sulanmasına yönelik projeler, suyun bilinçsiz kullanımı yüzünden tarım topraklarında tuzlanmaya ve çoraklaşmaya neden olmuştur. Tarımsal kullanımın yanında endüstriyel su isteminin de artması sonucu suya daha fazla bağımlı hale gelmiştir. Bugün 1 varil petrolün rafine edilebilmesi için 18 varil, buhar sisteminde 1 ton kömürün elektriğe dönüştürülmesi için 100 ton suya gereksinme vardır.

Yirminci yüzyılın başından bu yana nehirler, yeraltı suları ve diğer kaynaklardan sağlanan su miktarı küresel ölçekte tam 9 kat arttığı halde kişi başına düşen su miktarı aynı dönemde yalnızca 2 katına çıkmıştır. Yapılan araştırmalar çağdaş bir yaşam düzeyi için kişi başına düşen yıllık su miktarının 2000 m³ olması gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte su kaynakları yıllık kişi başına yaklaşık 1700 m³ altına düştüğünde su sıkıntısı ortaya çıkmakta, 1000 m³ altına indiğinde ise su kıtlığı yaşanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından yapılan bir araştırmada bugün dünyanın 26 ülkesinde 300 milyon insanın, 2050 yılında ise dünya nüfusunun üçte ikisinin gerçek anlamda su sıkıntısıyla karşı karşıya kalacağı belirlenmiştir.

Ülkemizde kullanılabilir suyun %74'ü sulama suyu, %16'sı içme-kullanma suyu, %10'u endüstriyel kullanım suyu olarak değerlendirilmektedir. Türkiye, henüz su kıtlığı çeken ülkeler arasında yer almakta, ancak kişi başına düşen yıllık içilebilir tatlı su miktarında, hızlı nüfus artışı, sanayileşme, kentleşme ve kişisel su tüketiminin artması sonucu düşüş gözlenmektedir. Bu gelişmelere göre 1990 yılında kişi başına düşen tatlı su miktarı 1950 m³ iken 2000 yılında bu miktarın 1580 m³'e düştüğü hesaplanmakta gelecek yıllarda bir su sıkıntısının gündeme geleceği beklenmektedir.

Fotograf: Ecz.Atilla Aşan

Yararlanılan Kaynaklar

*Su Kaynaklarının
Korunması ve Tarımda
Atık Su Kullanımı
Dr.Berkant ÖDEMiŞ-
MKÜ Ziraat Fakültesi
Tarımsal Yapılar ve
Sulama Bölümü
Zir.Y.Müb.
Sefer BOZKURT-
MKÜ Samandağ Meslek
Yüksek Okulu Seracılık
Programı*

Bütün bu nedenlerle su, yüzyılımızda petrolden daha önemli stratejik bir kaynak özelliği kazanmıştır. Dünyanın yeni bir kurak döneme girdiği yolundaki gözlem ve değerlendirmeler, sorunun çok daha ağır olduğunu ortaya çıkarmakta ve 'su çevrimine dayalı yaşamın' sürdürülebilirliği her ortamda tartışılan güncel ve evrensel bir sorun olarak gündeme gelmektedir.

Ülkemizde ilk kez Haliç kirlenmesi ile dikkati çekmeye başlayan su kirliliği, İzmit ve İzmir Körfezi kirlilikleri, Porsuk Çayı kirlenmesi ile bütün ülkede yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu gün bir çok akarsu, göl ve sulak alan kirlilik tehdidi altındadır. Su kirliliği dünyada olduğu gibi ülkemizde de en önemli çevre sorunlarından biri haline gelmiştir.

Ülkemizde suya ilişkin yasal düzenlemeler, kurumsal yapılanmalar yetersiz ve etkisizdir. Su ve kuraklığa ilişkin ulusal nitelikli hiçbir strateji ve politika oluşturulmamıştır. Tarımda kullanımın %95'i yüzey sulama biçimindedir ve sulamalar 'su ekonomisini' gözetmeyen, fazla su kullanan yöntemlerle yapılmaktadır. Su tasarrufu ve sulama verimliliği sağlayan çağdaş sulama yöntemleri yeterince yaygınlaşmamıştır.

İçme ve kullanma suyunda da tam bir savurganlık yaşanmaktadır.

Neler Yapılabilir?

- Tüm tarafların bir araya gelmesiyle sorun bilimsel düzeyde tartışılmalı, su ve kuraklığa ilişkin ulusal bir politika oluşturulmalıdır.
- Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü istasyonları sayısal ve teknolojik olarak geliştirilerek kuraklık izleme merkezleri oluşturulmalıdır.
- Tarımsal sulamada verimli ve çağdaş teknolojilerin kullanılması için eğitim ve kredi desteği sağlanmalıdır.
- Öncelikle akarsu ve göllerin sanayi kaynaklı atık sularla kirlenmesi önlenmelidir.
- Halkımız su kullanımı konusunda bilinçlendirilmeli ve su savurganlığının önlenmesi için eğitim çalışmaları yapılmalıdır.

Siz Neler Yapabilirsiniz ?

- Arabanızı yıkarken kova ve sünger kullanın. Hortumla araba yıkama işlemini en aza indirin. Unutmayın, hortumla yıkama yaklaşık 550 litre su kullanımına eşittir.
- Bozuk musluklardan ve tuvaletlerden sızan su, evinizdeki toplam su miktarının % 5'i kadardır. Su tüketiminizi azaltmaya, bozuk olan muslukları ve tuvaletinizi tamir etmekle başlayabilirsiniz.
- Dişlerinizi fırçalarken, tıraş olurken ya da bulaşık yıkarken açık bıraktığınız musluk dakikada, yaklaşık 15-20 litre suyu boşa harcamanıza yol açar. Evinizde en fazla su tükettiğiniz yerlerden biri tuvalettir. Tek bir kişi yılda ortalama 50 ton suyu tuvaletlerde tüketir. Yeni teknolojiler sayesinde standart modellere kıyasla % 60 daha az su tüketen klozetler bulunmaktadır.
- Çamaşır suyu, atık maddelerin ayrılıp çözülmesini sağlayan yararlı bakterileri öldürür. Su kirliliğini azaltmak için çamaşır suyunun mümkün olduğunca az kullanın.
- Evlerinizde kullandığınız temizlik malzemeleri atık sularla birlikte nehirlere karışır. İçinde fosfat bulunmayan ve suda ayrışabilen temizlik malzemelerini kullanarak su kirliliğinin azaltılmasına katkıda bulunabilirsiniz.
- Evinizde su tasarrufu yapmanın bir başka yolu da musluklara ve duş başlıklarına takılan ve su akışını azaltan, ancak su basıncını artıran yeni sistemlerdir.
- Su kaynaklarıyla ilgili çalışmalarımıza destek olmak ve ülkemizin doğasının korunmasına katkıda bulunmak için WWF Türkiye'yi destekleyin ya da çalışmalarımıza gönüllü olarak katılın.